

Section 1. Challenges of studying Ukrainian art from ancient times to the beginning of the 20th century

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-30>

Найденко Вікторія, аспірантка ХДАДМ
(науковий керівник: доктор мистецтвознавства,
професор, член-кор. НАМУ Л. Д. Соколюк)

Віктор Гонтарів: до проблеми національної форми в творчості мистця

Ключові слова: українське мистецтво, Віктор Гонтарів, національний стиль, національна форма.

Victoriya Naydenko, PhD student, KSADA
(academic mentor: Doctor of Art History,
Professor at KSADA Lyudmila Sokolyuk)

Victor Hontariv: to the point of the national form in the artist's work

Abstract: Victor Hontariv is a talented artist and experimenter in Ukrainian art at the turn of the 20th–21st centuries. Art critics wrote about the originality of his Ukrainian theme, but did not dwell specifically on his search for a national form. This study is devoted to this problem.

Key words: Ukrainian art, Viktor Hontariv, national style, national form.

На межі XX і XXI ст. в розвитку художнього процесу в Україні простежуються дві основні лінії: з одного боку, відродження українського національного мистецтва, що зазнало глибокої деформації за часів тоталітаризму, з іншого – входження у світовий художній простір доби постмодернізму. І хоча після падіння тоталітарної системи та її ідеології пройшло немало часу, але корені, пущені нею, продовжують нагадувати про радянське минуле. З'являється «нова кон'юнктура» (за О. Голубцем), коли колишні конформісти та їхні нинішні послідовники намагаються сховатися за українською тематикою, пристосовуючись до сучасної спрямованості нового українського мистецтва. Але разом з тим працювали або продовжують працювати їхні антиподи, для яких проблема національної ідентифікації та самовизначення залишається принципово важливою в контексті подальших шляхів розвитку українського мистецтва. До таких відноситься ще надто маловивчений, але непересічний, як творча особистість, харківський художник Віктор Гонтарів. Критика не раз звертала увагу на самобутні особливості його української тематики, оминаючи проблему пошуків мистцем національного стилю та національної форми вираження в його творчості. Тут на перешкоді постає сила інерції, бо боротьба з «формалізмом» десятиліттями була в центрі уваги марксистсько-ленінської естетики як теоретичного обґрунтування засад соціалістичного реалізму. Українська національна форма в офіційних колах «совєтської» держави сприймалась не інакше, як контрреволюція (М. Скрипник).

Секція 1. Проблеми вивчення українського мистецтва
від давнини до початку 20 ст.

Утім, європейське мистецтвознавство ще з кінця XIX ст. у своєму прагненні до створення теорії загального художньо-історичного процесу, досить важливого значення надавало проблемі форми (А. Гільдебрандт «Проблема форми в образотворчому мистецтві», 1893; У. Крег «Лінія і форма», 1900) та національної форми (Г. Вельфлін «Основні поняття історії мистецтва», 1915). В теоретичних працях українських авангардистів 1920-х – поч. 1930-х рр. самотнього потрактування набувають такі елементи художньої форми, як рух, форма, ритм, колір. Українська авторка Л. Федорович-Малицька пов'язувала проблему національного в мистецтві з мовою барв і форм, характерних для духовності і темпераменту народу (1943). Сьогодні, незважаючи на досить цікаві експерименти, що відбуваються в українському образотворчому мистецтві, художня практика випереджає теорію. Проблема національної форми в українському мистецтві взагалі і в творчості Віктора Гонтаріва, зокрема, є актуальною на сьогодні і потребує свого осмислення і подальшого дослідження.

